

Letnik 1911.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXIV. — Izdan in razposlan 29. dne avgusta 1911.

Vsebina: Št. 169. Ukaz, s katerim se izdajajo posebni predpisi v varstvo življenja in zdravja pomožnih delavcev v obrtnih obratovališčih, v katerih se opravljajo dela knjigotiska in kamenotiska in pa črkolitja.

169.

Ukaz trgovinskega ministrstva v porazumu z ministrstvom notranjih stvari z dne 23. avgusta 1911. l.,

s katerim se izdajajo posebni predpisi v varstvo življenja in zdravja pomožnih delavcev v obrtnih obratovališčih, v katerih se opravljajo dela knjigotiska in kamenotiska in pa črkolitja.

I.

Posebni predpisi o kakovosti obrtnih obratovališč, delavnic in delovnih oprav.

§ 1.

V obrtnih obratovališčih morajo, kolikor se v nastopnem ne odreja nič drugega, vsi prostori, v katerih se opravljajo dela knjigotiska in kamenotiska in pa črkolitja, kolikor gre za nove naprave — za enako novi napravi je v zmislu tega ukaza šteti menjšo obratnega prostora, ako je pri tem potreba obnove privolila obratnih naprav — ustrezati vsaj zahtevam ministrstvenega ukaza z dne 23. novembra 1905. l. (drž. zak. št. 176); kolikor je uvaževati že obstoječe naprave, morajo biti svetle ter dati se dobro prevetrovati in kuriti. Sosebno je v črkostaviščih, nadalje v oddelkih za ročne livce in livce

s kompletnimi stroji ter dogotavljalce poskrbeti za dobro prirodno razsvetljavo in pa za umetno vsem zahtevam higijene ustrezajočo svečavo.

Prostori, v katerih se opravlja katero v nastopnem navedenih del, morajo biti tako prostorni, da pride na vsakega delavca, ki ima v njih opravilo, najmanj 15 m² zračnega prostora in najmanj 3 m² talne površine. Visoki morajo biti ti prostori, kolikor ne zahteva več stavbni red, najmanj 3 m.

Ta dela so:

1. Napravljanje svinčevite kovine za črke (topljenje, stapljanje in pretapljanje);
2. napravljanje črk in tvarine za črkostavje iz svinčevite tvarine za črke;
3. stereotipska dela in podlivanje pod klišee;
4. dela pri strojih za litje in zlaganje vrstic, ako se pri tem uporablja svinčevita tvarina za črke;
5. dela s svinčevito tvarino za črke, kakor na primer stavljenje in razlaganje, sortiranje, deljenje, zamotavanje in enako;
6. dela s suhimi svinčenimi barvami;
7. pobronovanje z bronovim prahom ter snajenje dotičnih strojev in pomožnega orodja.

Za vse ostale prostore zadošča 12 m² zračnega prostora in 2·6 m² talne površine za vsako osebo, ki dela v njih.

V primerih začasne in izredne potrebe lahko obrtno oblastvo I. stopnje dovoli, da je več delavcev v delovnih prostorih v črkostavščih za 60 delovnih

dni največ, v ostalih delovnih prostorih za 30 delovnih dni največ v letu, in to za prostore, imenovane v odstavku 2 tega paragrafa, do $12 m^3$ in za vse ostale do $10 m^3$ za vsako v njih delajočo osebo.

Podtalni prostori.

Pri novih napravah se podtalni prostori za dela, našeta v odstavku 2, točkah 2—7, in pa za tiskovna dela, izvzemši dela pri težkih rotacijskih in drugih posebno težkih tiskovnih strojih, sploh ne smejo uporabljati, za druga dela pa samo tedaj, kadar ti prostori, če nimajo nad štiri metre notranje višine, molé na okneni strani najmanj s štirimi petinami, če pa imajo nad štiri metre svetle višine, najmanj s tremi četrtinami svoje notranje profilne višine nad vodoravnino stične zemlje. Ob preseljevanjih takih obratov, ki že obstojajo in so dovoljeni dne, ko se razglasi ta ukaz, v najemne prostore — kolikor je pri tem potreba nove dovolitve za obratno napravo — naj se vobče uporabljajo enaka določila; vendar sme izjeme dovoliti politično deželno oblastvo, če so dotični podtalni prostori gledé posebnega namena, kateremu naj služijo, zdravstveno brez hibe, sosebno če imajo dovolj dnevne svetlobe in se dajo z ustrežno velikimi okni, ki držé naravnost na prosto, ne pa na svetlobna dvorišča, dodobrega prezračiti. Toda te izjeme se smejo, če gre za dela, kakršna so navedena v odstavku 2, t. 1—4 in 6, dovoliti samo tedaj, če se pri delih, imenovanih v točkah 1 in 2, vsega skupaj ne vpošteva več kot 5 delavcev, pri delih, imenovanih v točkah 3 in 4, ne več kot po 3 in pri delih, imenovanih v točki 6, ne več kot 2 delavca.

Ločitev posameznih delovnih prostorov.

Da se opravljajo dela, pri katerih se razvija več gorkote ali prahu, kakor so: topljenje svinca ali kovine za črke, dela pri strojih za ulivanje črk in vrstic, stereotipska dela, dogotavljanje in obruševanje črk in enaka, morajo biti posebni prostori ali vsaj posebni oddelki na razpolago, ki morajo biti od ostalih delovnih prostorov, in če je obratnotehnično mogoče, tudi medseboj ločeni in tako zaprti, da se zabrani vsaka nadlega in nevarnost za druge osebe, ki nimajo opravka z dotičnim delom, s tem, da se dela gorkota ali prah.

Razen tega morajo biti, ako mogoče, ločeni prostori za stavce in za tiskarje.

Pobronovalni stroji.

Pobronovanje z bronovim prahom se mora, če je to obratno-tehnično mogoče, vršiti v posebnih prostorih ali oddelkih, kjer se pobronava v velikem razsežju, s pripravnimi stroji, ki se, kolikor moči zapirajo, tako da ne prepuščajo prahu.

§ 2.

Podi.

Vsi v § 1, odstavek 2, imenovani in pa vsi ti isti delovni prostori, v katerih se opravljajo tiskovna

dela, morajo imeti trden, raven pod brez razpoklin, ki mora biti po potrebi, najmanj pa dvakrat v letu iznova opleskan z dobro, prah vežočo tvarino ali pa tak, da se dá lahko omiti. S takim podom enakoveljavni je, razen v prostorih, v katerih se opravljajo dela v § 1, odst. 2, t. 1—4 in 6, imenovane vrste, kolikor ne gre za nadrgnjenje zgolj malenkostnih množin suhih svinčenih barv v tiskovnem prostoru samem, tudi pod iz deščice, ki se dobro sklepajo. V prostorih, v katerih se delavec pri svojem opravku pretežno mudi na enem in istem mestu, mora pod vsaj na teh mestih biti iz gradiva, ki slabo prevaja gorkoto.

Stene prostorov, v katerih se opravljajo dela v § 1, odst. 2, t. 1—6, imenovane vrste, kolikor ne gre za nadrgnjenje zgolj malenkostnih množin suhih svinčenih barv v tiskovnem prostoru, je vsaj do 2 metra višine opremiti z gladko oblogo brez razpoklin, ki se dá lahko omiti, ali pa z oljnatim likom, ki ga je hraniti vedno v dobrem stanju. Za ostali del sten in za strop in pa za ostale delavnice sploh zadostuje apnen lik, ki ga je po potrebi obnoviti.

Stene.

Izjemo od dolžnosti oljnat lik napraviti v najetih prostorih lahko dovoli obrtno oblastvo, ako podjetnik dokaže, da bode najeti prostor, ki ga rabi, zapustil v nerazmerno kratkem času.

V vseh v § 1, odst. 1, imenovanih delavnicah je postaviti s tekočino ali z vlažno tvarino napolnjene pljuvalnike, ki jih je vsaj dvakrat v tednu osnažiti, v zadostnem številu.

Pljuvalniki.

§ 3.

V novih napravah in, kolikor se dá, tudi v obstoječih napravah, ki imajo poprečno več kot 20 delavcev, morajo za vse osebe, ki opravljajo dela v § 1, odst. 1, imenovane vrste, v obratovališču biti posebni prostori, kjer se delavci umivajo in oblačijo, z uredbami, pripravnimi, da se posebej shranja delovna in počestna obleka; ti prostori morajo biti v mrzlem letnem času primerno segreti.

Prostori za umivanje in oblačenje (omare za obleko), jedilni prostori.

V že obstoječih napravah, kjer se ne dajo pripraviti taki posebni prostori, in pa v obrtnih obratih, ki nimajo več nego poprečno 20 delavcev, je v gotenjem odstavku omenjenim osebam pripraviti vsaj omare za obleko, ki se dobro zapirajo in morajo biti tako urejene, da je moči delovno in počestno obleko v njih ločeno shranjati.

V obrtnih obratih, v katerih se tiskovna ali črkolivna dela redno opravljajo tudi ponoči, to je v urah med osmimi zvečer in petimi zjutraj, je osebam, ki opravljajo dela v § 1, odst. 1, imenovane vrste, vrhutega v obratovališču pripraviti pripraven, ločen prostor za zauživanje jedi in pijače; pa tudi ta prostor mora biti v mrzlem letnem času primerno segret.

§ 4.

Varstvene naredbes zoper nezgode. Glede naprav za parne kotle in dinamske stroje, tranzmisijskih, delovnih strojev in delovnih uredbe, vzpenjač in dvigalnikov in pa prenosnih uredbe veljajo predpisi ministrstvenega ukaza z dne 23. novembra 1905. l. (drž. zak. št. 176), kolikor se ne ukrepajo tu doli dalje sezajoča določila.

a) Vsak delovni stroj mora dobiti posebno priredbo za ustavo, ki bodi od navadnega stališča pri dotičnem stroju poslujočega delavca vsak čas dosežna hitro in lahko z enim prijemom in tako urejena, oz. zavarovana, da se stroj ne more sam pogogniti. Ploskotiskalnice z obojestranskima vlagalnikoma in pa rotacijske stroje je opremiti s takimi ustavnimi priredbami na obeh podolžnih straneh. Pri brzotiskalnicah in rotacijskih strojih je tudi s pripravo priredbo zabraniti, da se ne požene brez zgodaj ali nehotoma. Pri električnem pogonu brzotiskalnic in rotacijskih strojev je razen poganjača prirediti tudi ustavljača, in sicer tega v primerni daljavi od onega.

b) Pri rotacijskih strojih je napraviti tudi signalne priredbe, ki naznanjajo z glasom, močnejšim kot je ropot strojev, da je stroj pogon.

c) Pri rotacijskih strojih in, kjer potreba, tudi pri brzotiskalnicah je stališča strežočega osebja, vzvišena nad tla, zavarovati, da se ne more kdo zvrniti z njih.

d) Za prenos in pa za vlaganje in izlaganje težkih kamenov in tiskovnih oblik je preskrbeti priprave. Za montiranje in popraviljanje velikih strojev je za vtikanje težkih cilindrov in strojnih sestavin uporabljati pripravne naprave.

e) Amerikanke je opremiti z napravami, ki dobro hranijo, da ne pridejo v nevarnost delavčeve roke s tem, da se zapre tiskalnica.

f) Razpore za vodbo noža strojev za rezanje papirja je na sprednji strani stroja pokriti z varstveno pločevino.

§ 5.

Kotle topilnih peči za narejo črkovne tvarine, stereotipnih ploč i. e. r. je prav tako kakor — če je tehnično mogoče — topilnike strojev za litje črk in vrstic pokriti z odvodnimi napravami, ki dobro vlečejo in drže naravnost na prosto ali pa v pripraven dimnik; te je namestiti tako, ali pa obložiti s slabim toplovodom, da se zabrani, da ne bo delavcev nadlegovala žareča gorkota.

Topilnike je, kolikor se dá, tudi obložiti s slabim toplovodnikom.

Pod stroji za litje črk in vrstic je namestiti primerno velike pločevinske ploče ali pločevinske podstavke, če to pripušča konstrukcija dotičnih strojev.

II.

Posebni obratni predpisi.

§ 6.

Opravljanja na valjarjih in oblikah, kakor tudi potiskanje takozvanih bodakov in podobna dela se smejo vršiti samo, kadar je stroj popolnoma miren, in dotične prepovedi, oz. predpise je nabiti v delavnicah.

Zavoljo ognja nevarne tekočine (trpentin, bencin, vinski cvet i. e. r.) se smejo v delavnici hraniti v toliki množini največ, ki je potrebna za poprečno dnevno rabo, in v posodah, ki se ne razpočijo.

Ženske, ki imajo opravke pri delovnih strojih, ne smejo med delom imeti ne prhutajočih oblačil ne prosto visečih kit ali razpletenih las. Rokavi njih oblačil naj bodo, če sezajo čez komolce, ob zapestjih zapeti.

Pred začetkom dela na delovnih strojih, rotacijskih in brzih tiskalnicah je odložiti prstane.

V tvarino, ki jo je pri roki imeti za prvo pomoč, je vzprejeti tudi ustrezno zalogo robcev, obvezil, aseptičnih tenčic in pa antiseptičnih in kri ustavljalajočih pomočkov.

§ 7.

Ženske sploh in moški pomožni delavci izpod 16 let, ki niso vajenci, se ne smejo uporabljati za

Ženske in mladina.

teptanje amerikank in za dela, imenovana v § 1, odst. 2, kakor tudi za vsa tista dela, pri katerih se ne dá ubraniti hujše oneznaženje z že nadrgnjenimi svinčnimi barvami, kakor na primer za umivanje barvnih valjarjev in snaženje omar za barve.

Izjeme od te prepovedi veljajo samo:

1. gledé uporabe žensk čez 17 let starih za pobronovanje;

2. gledé uporabe žensk čez 16 let starih za naslednja dela črkolija: deljenje, izstavljanje, nastavljanje in vstavljanje in podobna dela sortiranja in pa za dela v skladiščih in pri zamotavanju.

Vajenci izpod 16 let se ne smejo uporabljati za pobronovanje z bronovim prahom, izpihavanje omar za črke in za druga snažilna dela, pri katerih se razvija več prahu.

§ 8.

Svečava, kurjava, zračenje, prevetrovanje.

Vse delavnice je v delovnem času, ako je treba, zadostno razsvetljevati in kuriti, vedno dobro prevetrovati in vrhulega zunaj delovnih ur enkrat na dan — v § 1, odst. 2, imenovane pa najmanj dvakrat na dan — dodobrega prezračiti.

V obrtnih obratovališčih, v katerih se opravljajo dela v § 1, odst. 2, imenovane vrste v dnevnih in nočnih posadih, mora se tako temeljito prezračenje opraviti po končani vsaki posadi in razen tega še v dobi velikega delovnega premora v vsaki posadi.

§ 9.

Snaženje delavnic in delovnih naprav.

Podi vseh delovnih prostorov se morajo vsak dan izven delovnih ur dobro, in če je to namenu primerno, vlažno osnažiti.

V § 3 omenjene umivalne, oblačevalne in jedilne prostore je vzdrževati vedno v snažnem in namenu primernem stanu.

Del sten, ki se da umivati in ni zastavljen, je treba vsaj enkrat v mesecu vlažno osnažiti.

Pulti za črkostavce, police in druga hišna oprava morajo ali tako tikoma na tleh stati, da se spodaj ne more nabirati prah, ali pa mora pod njimi ostati toliko prostora, da se lahko osnaži, kolikor je poda pod njimi.

Vedno rabljene omare za črke je po potrebi, toda najmanj vsake tri mesece, vse druge omare za

črke pa, preden se zopet rabijo, dodobrega osnažiti, in datum zadnje osnažbe je poodčititi na vsaki omari za črke.

Snažijo se naj omare za črke in stalni stavki (stalne oblike), kolikor moči s prah srebajočimi aparati, oziroma vlažnim potom, vsekakor pa tako, da so pri tem poslujoče osebe varovane prahu, ki se razvija. Z izpihavanjem se sme snažiti samo pod milim nebom.

Notranjost pultov za stavce in polic je po potrebi, najmanj pa vsako četrletje ako moči osnažiti z dobro poslujočimi prah srebajočimi aparati.

Dvakrat v letu je dodobrega osnažiti vse obratovališče, torej vse prostore, sosebno tudi stene, police z napustki i. e. r.

Snažilna dela, pri katerih se razvija več prahu, se morajo opravljati izven delovnega časa.

Uporabljati zdravju škodljive omivalne in snažilne tvarine, sosebno neočiščena trpentinova olja, je prepovedano.

§ 10.

Pri pripravljanju svinčevitih barv se smejo svinčena belina in svinčevite spojine drobiti in mleti in pa mešati, gnetiti, nadrgavati itd. z oljem ali firnežem samo s pomočjo mehaniških priprav in samo tako, da so pri tem kakor tudi pri napolnjevanju in predevanju svinčevitih tvarin delavci zadostno zavarovani zoper razvijanje prahu in da ne more nič prahu priti v delovne prostore.

Svinčevite barve.

Na posodah in shrankah, v katere se devajo svinčevite barve v hrambo in uporabo, je svinčevitost vsebine poodčititi razločno in umevno.

§ 11.

Podjetnik mora s primernimi lepaki delati na to, da se delavci, ki opravljajo v § 1, odst. 2, našeta dela, kakor tudi tiskarji in strojni mojstri, ako imajo opravljati tiskarska dela s svinčevito črkostavno tvarino ali pa z bronovim prahom, rabijo pripravno delovno obleko, in je dolžan tistim delovnim osebam, ki opravljajo v § 1, odst. 2, točka 6 in 7, našeta dela, kakor tudi delavkam pri črkolitju, vajencem črkolitja in ne kvalificiranim pomožnim delavcem pri črkolitju priskrbeti delovno obleko, zgoraj imenovanim (§ 1, odst. 2, točka 6 in 7) tudi pokrivala.

Delovna obleka.

Podjetnik mora tudi skrbeti, da se — ob njegovih troških — oblačila, ki jih je priskrbel, po potrebi mokro snažijo, in da se delovna oblačila in pokrivala oseb, ki opravljajo dela v § 1, odstavek 2, točka 7, imenovane vrste tam, kjer se stalno pobrova, vsak dan, sicer pa potem, ko so bila rabljena, osnažijo prahu.

Respiratorji.

Za dela, pri katerih se razvija več prahu, kakor posebnost pri pobrovanju, nadrgnjenju suhih, svinčevitih barv i. e. r. mora podjetnik dotičnemu delavcu na razpolago dati posebno obrambno pomagalo, da mu ne pride prah v usta in nos (respirator i. e.).

§ 12.

Prilika za pitje in umivanje.

Podjetnik mora delavcem, ki opravljajo dela v § 1, odstavek 1, imenovane vrste, na razpolago dati pitne vode v primerni množini in kakovosti, nadalje pripravno priliko za umivanje s tekočo — kjer se dá — gorko vodo, milo, ročne ščetke in vsakemu teh delavcev eno snažno brisačo na teden.

Praviloma naj pride na vsakih petero delavcev najmanj ena prilika za umivanje.

§ 13.

Dolžnosti delavcev.

Vsi delavci so dolžni, da se izognejo v § 17 zapretenih posledic, ravnati se po naredbah, ki jih je v zmislu tega ukaza ukrenil podjetnik.

Enako so delavci, ki opravljajo dela v § 1, odstavek 2, imenovane vrste, kakor tudi tiskarji in strojni mojstri, kolikor opravljajo tiskarska dela s svinčevito krkostasno tvarino ali z bronovim prahom, dolžni:

v § 11 predpisana delovna oblačila, pokrivala in obrambna pomagala uporabljati po njih namembu,

vselej, ko so končali ali prekinili delo, obraz, usta in roke dobro si osnažiti z gorko vodo — kjer je pri roki — roke posebnost tudi z milom in ročno ščetko,

svoja delovna oblačila shranjevati samo v prostorih za oblačenje, oziroma v oblačilnih omarah, označenjenih v § 3,

podvreči se redno zdravniški preiskavi, navedeni po § 15 tega ukaza, in

brž ko se pokažejo prva znamenja svinčnega zastrupljenja, oziroma po nalogu perijodično preiskujočega zdravnika, obrniti se do blagajniškega zdravnika.

V odstavku 2 imenovanim delavcem je prepovedano:

jedi in alkoholovite pijače s sabo jemati v delovne prostore, tam shranjevati ali uporabljati,

v prostorih obratovališča, razen kjer je izrečno dovoljeno, pušiti, oziroma tobak uživati v kateri koli obliki (cigare, cigarete, tobak za pipe, za žvečenje ali za nos),

v jedilne prostore, če so jim morebiti kaki na razpolago dani, hoditi v delovni obleki in ne da bi se bili prej sami dobro osnažili in

prosto pljuvati v obratnih prostorih.

Podjetniku je prepovedano, v odstavku 2 imenovanim delavcem izrečno dovoliti pušenje, oziroma uživanje tobaka v drugih nego v prostorih za jed in za počitek.

III.

Predpisi o posebnem nadzorstvu.

§ 14.

V vseh v § 1, odstavek 1, imenovanih delovnih prostorih mora podjetnik:

1. en izvod tega ukaza in

2. zabeležek, ki naj ga brez stroškov potrdi pristojno obrtno oblastvo, o dolgosti, širjavi in višini vsakokratnega prostora v metrih, o zračni vsebini v kubičnih metrih in o številu delavcev, katerim se sme po § 1 opravilo dajati v prostoru, nabiti na dobro vidnem mestu in vedno vzdrževati tako, da se dá dobro brati.

Podjetnik je nadalje dolžan, vsakemu delavcu, ki se privzema na dela v § 1, odstavek 1, imenovane vrste, poprej brezplačno izročiti en izvod zapomnice, ki je tiskana za prilogo k temu ukazu.

Da se bodo delavci natanko držali dotičnih predpisov tega ukaza, na to mora podjetnik delati s primernimi lepaki, morebiti tudi s tem, da postavi nadzorne osebe izmed delavcev.

Imena in bivališča zdravnikov bolniške blagajnice, ki jih je priznala bolniška blagajnica podjetnikom, je z lepaki v delavnici na znanje dati delavcem.

Dolžnosti delodavcev.

Dolžnosti delodavcev.

§ 15.

Zdravniška
preiskava.

Uradni zdravniki političnih oblastev I. stopnje morajo vse v § 13, odstavek 2, imenovane delavce, in to v obratih, ki so v kraju njih uradnega sedeža, oziroma v krajih, ki niso nad 3-8 km oddaljeni od njih uradnega sedeža, najmanj vsako četrletje, v drugih obratih najmanj enkrat v letu preiskati, ali se ne kaže kako zastrupljenje s svincem. Uradni zdravnik naj v ta namen dan in uro preiskave poprej priznani podjetniku.

Preiskuje naj se v obratovališču, praviloma izven delovnega časa, in to ali pred začetkom ali neposrednje po sklepu dela — toda ne po nadštevilih urah —; samo s privolitvijo dotičnega posloводства se more preiskovati tudi v delovnem času. Za čas, kar se ga porabi za zdravniško preiskavo, ne gre delavcu nikakršna odškodnina, ne sme se mu pa tudi iz tega povoda nič odtrgati od mezde.

Preiskujoči zdravnik mora uspeh svoje preiskave na znanje dati podjetniku in tiste osebe, pri katerih se je ugotovilo znamenje zastrupljenja s svincem, takoj napotiti k blagajniškemu zdravniku. Izvide mora preiskujoči zdravnik zabeležiti v določene, v ta namen predpisane tiskovine ter predložiti obrtnemu oblastvu.

Odstava od
dela.

Pomožni delavci, o katerih se je delodavcu na znanje dalo, da so oboleli po zastrupljenju s svincem, oziroma taki, na katerih je preiskujoči zdravnik ugotovil znamenja zastrupljenja s svincem, smejo se za dela v § 13, odstavek 2, imenovane vrste zopet uporabljati šele tedaj, ko je to zdravnik proglasil za dopustno. Delavec mora v ta namen delodavcu vročiti zadevno pismo potrdilo, katero naj podpiše blagajniški, oziroma zdravnik, ki ga zdravi.

§ 16.

Vsako nezgodo v obratu mora prizadeti, ali če on ne more, morajo priče nezgode takoj priznati poslovodstvu. Priznanilo nezgode.

IV.

Kazenska določila.

§ 17.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo, kolikor jih ni kaznovati po občem kazenskem zakonu ali kakor prestopke obrtnega reda, po ministrstvenem ukazu z dne 30. septembra 1857. l. (drž. zak. št. 198).

V.

Začetek veljavnosti.

§ 18.

Ta ukaz dobi moč gledé tistih obrtnih obratovališč, ki se novo ustanové po razglasitvi ukaza, takoj, gledé tistih naprav, ki že obstojé, in so že dovoljene dne razglasitve, po preteku leta dni, računajoč od dne razglasitve.

Za naprave pa, ki že obstojé in so že dovoljene dne razglasitve, se določila tega ukaza uporabljajo samo toliko, kolikor se dadó s tem povzročene izpremembe naprave izvršiti, ne krateč pravic, pridobljenih s privolitvijo, razen ko bi šlo za to, da se odpravijo napake, očitno nevarne življenju ali zdravju delavcev, ali pa ko bi se stavljene zahteve ne dale izvesti brez nerazmernih stroškov in brez večjega moteža v obratu.

Wickenburg s. r.

Mataja s. r.

Priloga.

Zapomnica.

Vsako delo, pri katerem se porabljajo svinec, svinčene spojine ali svinčene zlitine, lahko povzroči zastrupljenje s svincem.

Zastrupljenje s svincem nastane tako, da se svinec v kateri koli obliki, če tudi le v majhni količini, toda po večkrat vzprejme v usta s posredovanjem umazanih rok, brk ali obleke ob jedi in pitju, nadalje ob pušenju, njuhanju in žvečenju tobaka ali, da se med delom vdihava kakor prah ali da sicer kakor koli pride v telo.

Posledice tega vzprejetja svinca se pojavijo šele po daljšem času, ko se v telo došli svinčeni količin nabere toliko, da so v stanu povzročiti pojave zastrupljenja.

Prva znamenja zastrupljenja s svincem so navadno modrosiv rob na dlesnu, imenovan svinčeni rob. in posebna bledost obraza, zlasti ustnic, kakor tudi težave v prebavi in, da človeku jed ne diši. Med nadaljnjimi pojavi bolezni naj se poudari zlasti: krčevite trebušne bolečine, izhajajoče okoli popka, često z bruhanjem in zaprtjem, redkeje z drisko, takozvana svinčna kolika, bolečine v členkih, ohromenje, glavobol, huda nemirnost, obči krči, nezavest, celo oslepljenje in hude obolezlosti na možganih, ki se ne redko končavajo s smrtjo.

Ako se primerno, pravočasno zdravniško zdravi, se zastrupljenje s svincem po navadi večinoma ozdravi, če se morejo bolniki odtegniti nadaljnjemu škodljivemu vplivu svinca.

Zastrupljenje s svincem se lahko zabrani, če se izpolnjujejo nastopni

predpisi, kako se je treba vesti:

1. Pri vseh delih naj delavec gleda na največjo snažnost, zlasti naj se pri delu ogiblje vsakega nepotrebnega razvijanja prahu; tudi izven dela je paziti na največjo snažnost.

2. Pri delu je treba vedno nositi posebna delovna oblačila in pri hudo praščnih opravilih tudi pokrivalo in pa respirator ali kaj enakega; ta oblačila se morajo vsaj enkrat na teden menjati. Obleke za ceto je med delom hraniti varno pred nesnago in prahom.

3. Delavci, ki imajo opraviti s svincem, svinčnimi spojinami ali svinčnimi zlitinami, naj uživajo krepko in kolikor moči mastno hrano in naj ne uživajo alkoholovitih pijač.

4. Jedi in alkoholovitih pijač ne smejo delavci s sabo jemati v delovne prostore, ne shranjevati in uživati v njih; isto tako se je nepogojno zdrževati tobaka v vsaki obliki (cigar, cigaret, tobaka za pipe, za žvečenje in nos) v delovnih in stranskih prostorih, razen kjer je to izrečno dovoljeno.

5. Na obratovališče seboj vzete ali tja prinesene jedi in pijače naj se dotle, da se použijejo, hranijo izven delovnih prostorov tako, da so popolnoma zavarovane pred prahom ali nesnago; uživajo naj se le v nalašč za to določenih odmorih in tam, kjer so pri rokah odločeni jedilni prostori, le v njih.

6. Ko se delo konča ali kadar se prekine, je roke in obraz, zlasti brado in usta — ako mogoče s toplo — vodo dobro osnažiti; usta je tudi pred vsakim pitjem izplakniti s čisto vodo.
7. Umivanje naj se kolikor moči ne vrši v delovnih prostorih.
8. Tobak, potrebščine za kajenje in jedila naj se ne hranijo v žepih delovnih oblek.
9. Vsak delavec naj se najmanj enkrat na teden koplje; pri tem se morajo zlasti lasje in brada dobro osnažiti.
10. Vsak delavec mora, če je le količkaj bolehen, poprašati zdravnika in ga ob tej priliki opozoriti na to, da ima opravila s svincom, svinčnimi spojinami ali svinčnimi zlitinami.

Na kaj je še nadalje paziti.

Prosto pljuvati se ne sme v obratovališčih.

Vsako nezgodo v obratu je takoj na znanje dati poslovodstvu.